

ตารางสรุปเปรียบเทียบแผนงานวิจัยกับผลงานวิจัย

ตารางสรุปเปรียบเทียบแผนดำเนินงานวิจัยและผลงานวิจัย

แผนดำเนินงานวิจัย	ผลงานวิจัย
กิจกรรมที่ 1 1. เตรียมโรงเรือนสำหรับการซังแยกจัดการฝูงแม่พันธุ์แกะและซังแยกพ่อพันธุ์แกะ 2. คัดเลือกแกะชนเพศเมีย (แกะสาวและแม่แกะ) ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าไม่ตั้งท้อง จำนวนทั้งหมด 20 ตัว (ชุดที่ 1)	- ได้โรงเรือนแกะสำหรับงานทดลองหลังปรับปรุงใหม่ จำนวน 1 โรงเรือนเพื่อซังแยกพ่อและแม่พันธุ์แกะชน โดยลักษณะเป็นโรงเรือนถาวร - ได้แม่แกะท้องว่าง (ไม่ตั้งท้อง) โดยวิธีการ ultrasound จำนวน 20 ตัว โดยแบ่งออกเป็นแกะสาวจำนวน 5 ตัว (ยังไม่เคยตั้งท้อง) และแกะนางจำนวน 15 ตัว (ตั้งท้องมาแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง) (ชุดที่ 1)
กิจกรรมที่ 1 1. คัดเลือกแกะชนเพศเมีย (แกะสาวและแม่แกะ) ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าไม่ตั้งท้อง จำนวนทั้งหมด 20 ตัว (ชุดที่ 2) 2. เหนียวนาการเป็นสัดและตกไข่โดยใช้โปรแกรมกระตุ้น 5 วันร่วมกับการผสมเทียมแบบกำหนดเวลา (fixed time AI) หรือผสมพันธุ์โดยใช้พ่อพันธุ์แกะชน	- ได้แม่แกะท้องว่าง (ไม่ตั้งท้อง) โดยวิธีการ ultrasound จำนวน 26 ตัว โดยแบ่งออกเป็นแกะสาวจำนวน 6 ตัว (ยังไม่เคยตั้งท้อง) และแกะนางจำนวน 20 ตัว (ตั้งท้องมาแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง) (ชุดที่ 2) - หลังได้รับโปรแกรมฮอร์โมนกระตุ้น 5 วันร่วมกับการผสมเทียมแบบกำหนดเวลา (fixed time AI) หรือผสมพันธุ์โดยใช้พ่อพันธุ์แกะชน พบว่าแม่แกะและแกะสาวพันธุ์ชนมีอัตราการเป็นสัด (estrous rate) เท่ากับ 93.3% ในแม่แกะ และ 100.0% ในแกะสาว (ชุดที่1)
กิจกรรมที่ 1 1. เหนียวนาการเป็นสัดและตกไข่โดยใช้โปรแกรมกระตุ้น 5 วันร่วมกับการผสมเทียมแบบกำหนดเวลา (fixed time AI) หรือผสมพันธุ์โดยใช้พ่อพันธุ์แกะชน กิจกรรมที่ 2 1. ตรวจวัดอัตราการตั้งท้องของแม่แกะ และแกะสาวที่ได้รับโปรแกรมเหนียวนาการตกไข่	- หลังได้รับโปรแกรมฮอร์โมนกระตุ้น 5 วันร่วมกับการผสมเทียมแบบกำหนดเวลา (fixed time AI) หรือผสมพันธุ์โดยใช้พ่อพันธุ์แกะชน พบว่าแม่แกะและแกะสาวพันธุ์ชนมีอัตราการเป็นสัด (estrous rate) เท่ากับ 100.0% ในแม่แกะ และ 100.0% ในแกะสาว (ชุดที่2) - หลังจากได้รับการตรวจท้อง พบว่าแม่แกะและแกะสาวพันธุ์ชนมีอัตราการตั้งท้อง (pregnancy rate) เท่ากับ 66.67% ในแม่แกะ และ 60.0% ในแกะสาว

2.เก็บตัวอย่างเลือด และการตรวจฮอร์โมน progesterone และ estradiol	(ชุดที่1) -หลังจากได้รับการตรวจท้อง พบว่าแม่แกะและแกะสาวพันธุ์ชนมีอัตราการตั้งท้อง (pregnancy rate) เท่ากับ 55.0% ในแม่แกะ และ 100.0% ในแกะสาว (ชุดที่2) -หลังจากได้รับการตรวจความเข้มข้นของฮอร์โมน progesterone พบว่าแกะสาวที่ตั้งท้องมีปริมาณความเข้มข้นของฮอร์โมน progesterone ในวันที่ (day-5) (day0) (day23) (day52) เท่ากับ 0.90 ,0.83, 0.90, 1.12 ng/ml แกะสาวที่ไม่ตั้งท้องมีปริมาณความเข้มข้นของฮอร์โมน progesterone ในวันที่ (day-5) (day0) (day23) (day52) เท่ากับ 0.68, 0.64, 0.56, 0.62 ng/ml แม่แกะที่ตั้งท้องมีปริมาณความเข้มข้นของฮอร์โมน progesterone ในวันที่ (day-5) (day0) (day23) (day52) เท่ากับ 0.90 ,0.88, 0.83, 1.14 ng/ml แม่แกะที่ไม่ตั้งท้องมีปริมาณความเข้มข้นของฮอร์โมน progesterone ในวันที่ (day-5) (day0) (day23) (day52) เท่ากับ 0.96 ,0.81, 0.76, 0.76 ng/ml หลังจากได้รับการตรวจความเข้มข้นของฮอร์โมน estradiol พบว่าแกะสาวที่ตั้งท้องมีปริมาณความเข้มข้นของฮอร์โมน estradiol ในวันที่ (day-5) (day0) (day23) (day52) เท่ากับ 3.43 ,3.14, 3.50, 1.97 ng/ml แกะสาวที่ไม่ตั้งท้องมีปริมาณความเข้มข้นของฮอร์โมน estradiol ในวันที่ (day-5) (day0) (day23) (day52) เท่ากับ 0.81, 0.91, 1.56, 1.18 ng/ml แม่แกะที่ตั้งท้องมีปริมาณความเข้มข้นของฮอร์โมน estradiol ในวันที่ (day-5) (day0) (day23) (day52) เท่ากับ 3.47 ,3.09, 2.45, 2.25 ng/ml แม่แกะที่ไม่ตั้งท้องมีปริมาณความเข้มข้นของฮอร์โมน estradiol ในวันที่ (day-5) (day0) (day23) (day52) เท่ากับ 2.23 ,2.65, 3.21, 2.22 ng/ml
---	--

3.อัตราการให้กำเนิดลูกแกะ 4.เวลาการเป็นสัด	-การผสมพันธุ์ของแม่แกะและแกะสาว ที่ทำการผสมพันธุ์และคลอดมาแล้วทั้งหมด 14 แม่ มีจำนวนลูกแกะแรกคลอดทั้งหมด 19 ตัว มีลูกตายทั้งหมด 7 ตัว รวมมีชีวิตแรกคลอด 12 ตัว ซึ่งจำนวนลูกแกะมีชีวิตทั้งหมดเป็นเพศผู้ 11 ตัว เพศเมีย 8 ตัว (ชุดที่1) -แม่แกะและแกะสาวพันธุ์ชนมีเวลาการเป็นสัดเท่ากับ 84.00 ชม. ในแม่แกะ และ 84.00 ชม. ในแกะสาว (ชุดที่1) -แม่แกะและแกะสาวพันธุ์ชนมีเวลาการเป็นสัดเท่ากับ 89.40 ชม. ในแม่แกะ และ 92.00 ชม. ในแกะสาว (ชุดที่2)
กิจกรรมที่ 2 - การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ กิจกรรมที่ 3 - วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน กิจกรรมที่ 4 - จัดทำคู่มือการใช้โปรแกรมฮอร์โมนเพื่อจัดการการสืบพันธุ์ของแกะชนในสภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง	ได้วิธีการจัดการสืบพันธุ์ที่ดีในการปรับปรุงพันธุ์แกะชนในสภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง 1 วิธีการ ได้วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ได้ร่างคู่มือการใช้โปรแกรมฮอร์โมนเพื่อจัดการการสืบพันธุ์ของแกะชนในสภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง 1 เรื่อง

ภาคผนวก ก

สภาพฟาร์มแกะผาตั้ง สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

รูปภาคผนวก ก 1 สถานที่เลี้ยงแกะพันธุ์ชน ณ ฟาร์มแกะผาตั้ง สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ (เลี้ยงแบบปล่อยทุ่ง)

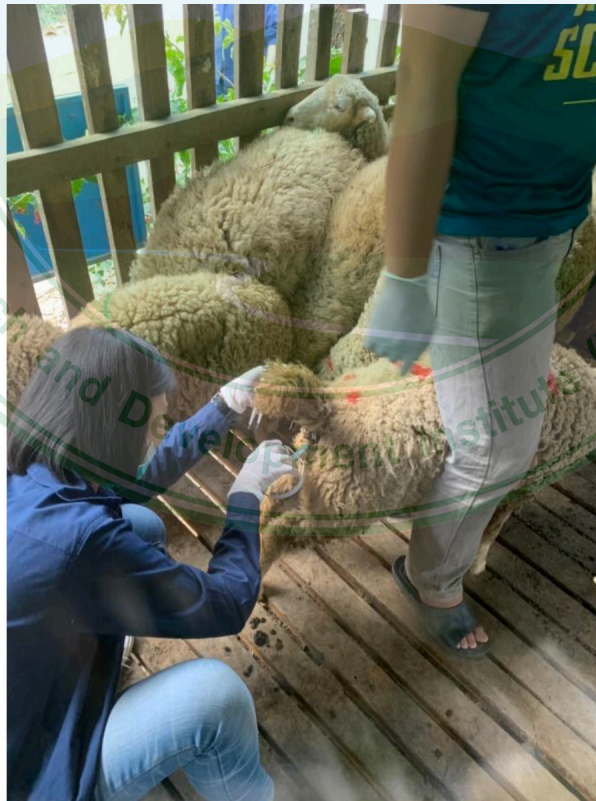
รูปภาคผนวก ก 2 ณ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลำน้อย(บ้านห้วยห้อมและบ้านดง) อำเภอแม่ลำน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาคผนวก ข

กิจกรรมการเหนี่ยวนำการเป็นสัดและการตกไข่ในแม่แกะพันธุ์ชน

รูปภาคผนวก ข 1 การอัตร้าชาวตวันจ้ยตรวจการตั้งท้องก่อนการเหนี่ยวนำการเป็นสัดและการตกไข่ในแม่แกะพันธุ์ชน

รูปภาคผนวก ข 2 การสอดแท่งฮอร์โมน CIDR เข้าสู่ช่องคลอดของแม่แกะพันธุ์ชน

รูปภาคผนวก ข 3 การฉีดฮอร์โมน GnRH + PG + eCG

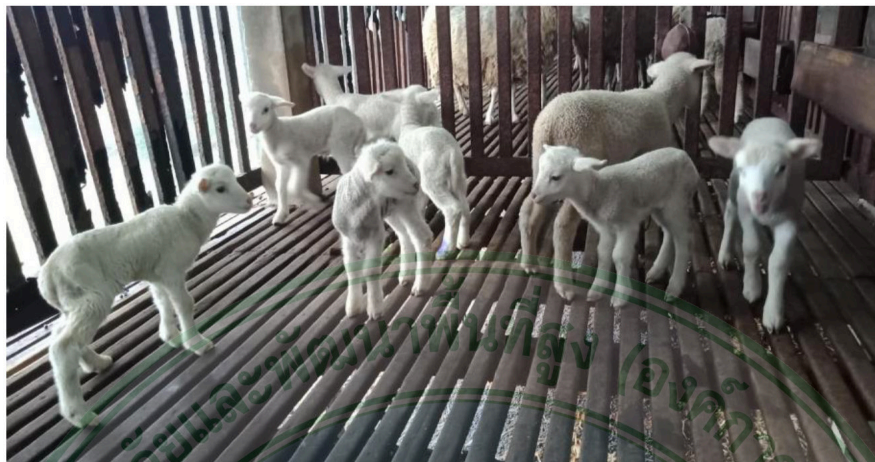
รูปภาคผนวก ข 4 การเจาะเลือดเพื่อวิเคราะห์ระดับความเข้มข้นของฮอร์โมน progesterone

รูปภาคผนวก ข 5 การแสดงพฤติกรรมการเป็นสัตว์และการผสมพันธุ์โดยใช้พ่อพันธุ์เข้าผสม

รูปภาคผนวก ข 6 การอัลตราซาวด์วินิจฉัยตรวจการตั้งท้องในวันที่ 30 หลังการผสมพันธุ์

รูปภาคผนวก ข 7 ลูกแกะที่เกิดจากการใช้ฮอร์โมนเหนี่ยวนำการตกไข่

ภาคผนวก ค

การอบรมเกษตรกร ณ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย(บ้านห้วยห้อมและบ้านดง)
อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาคผนวก จ

รายชื่อเกษตรกรผู้เข้าร่วมอบรม เรื่อง การประยุกต์ใช้โปรแกรมฮอร์โมนเพื่อเพิ่มอัตราการให้
กำเนิดลูกแกะของแม่แกะพันธุ์ชนภายใต้สภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง

วันพฤหัสบดี ที่ 3 ตุลาคม 2562

ณ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย (บ้านห้วยห้อมและบ้านดง) อำเภอแม่ลาน้อย
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ใบลงทะเบียน				
การฝึกอบรมการใช้โปรแกรมฮอร์โมนที่เหมาะสมในแกะชนบนพื้นที่สูง				
ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาการเลี้ยงแกะและแกะชนบนพื้นที่สูง				
โครงการย่อยที่ 1 การประยุกต์ใช้โปรแกรมฮอร์โมนเพื่อเพิ่มอัตราการให้กำเนิดลูกแกะ				
ของแม่แกะพันธุ์ชนภายใต้สภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง				
วันพฤหัสบดี ที่ 3 ตุลาคม 2562 เวลา 10.30 – 13.00 น.				
ณ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย (บ้านห้วยห้อมและบ้านดง) อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน				
ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่/หน่วยงาน	เบอร์โทร	หมายเหตุ
1	นางมะลิวัลย์ นักรบไพร	บ้านห้วยห้อม	0895553900	
2	นางสาว ปรางค์ วันสิริวาณิช	"	0863990913	
3	นางสาว จุติ ศิริอนันต์	"	0820941540	
4	นางสาว วชิราภา ศรีพิมพ์	"	086 4317961	
5	นางสาวเสาวจิต งามวงศ์คุณ	"		
6	นาง สภาพร วิเศษวงศ์	"		
7	นาง ชลธิชา วิเศษวงศ์	"	-	
8	นาง ไพรัตน์ มีบุญทรวง	"		
9	นาง น้อยเนาะ จันทร์ทอง	"		
10	นาง จุติอรุณ โคตรขันธ์	"		
11	น.ส. รุ่งทิพย์ นิลนาค	"	-	
12	น.ส. จันทร์ทิพย์ นิลนาค	"	0885720417	
13	น.ส. พงษ์ งามวงศ์	"	-	
14	นาง ดาณี งามวงศ์	"	-	
15	น.ส. ศศิธร นิลนาค	"	-	
16	น.ส. สันติ งามวงศ์	"		
17	นาง นงนุช งามวงศ์	"	-	
18	นาง วังทิศา นิลนาค	"	-	
19	น.ส. ไชยธรรมา นิลนาค	"	-	
20	น.ส. ไพรัตน์ นิลนาค	"	084609863	
21	นาง จัน นิลนาค	"	"	
22	น.ส. นงนุช นิลนาค	"	"	
23	น.ส. อรุณรัตน์ นิลนาค	"	"	
24	นาง เนษนา นิลนาค	"	"	
25	น.ส. ปรางค์ วันสิริวาณิช	"	"	

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่/หน่วยงาน	เบอร์โทร	หมายเหตุ
26	คุณหญิง อนุชา อนุชา	21/1 หมู่ 1 บ้านเขื่อนขันธ์	-	
27	นาย อนุชา อนุชา		-	
28	นาง อนุชา อนุชา	26/11 บ้านเขื่อนขันธ์		
29	นาย อนุชา อนุชา	52 หมู่ 1 บ้านเขื่อนขันธ์		
30	นาย อนุชา อนุชา	54 หมู่ 1 บ้านเขื่อนขันธ์	0955711882	
31	นาย อนุชา อนุชา	2 หมู่ 1 บ้านเขื่อนขันธ์		
32	นาย อนุชา อนุชา	บ้านเขื่อนขันธ์		
33	นาย อนุชา อนุชา	บ้านเขื่อนขันธ์		
34	นาย อนุชา อนุชา	บ้านเขื่อนขันธ์		
35	นาย อนุชา อนุชา	บ้านเขื่อนขันธ์		
36	นาย อนุชา อนุชา	บ้านเขื่อนขันธ์		
37	นาย อนุชา อนุชา	บ้านเขื่อนขันธ์		
38	นาย อนุชา อนุชา	บ้านเขื่อนขันธ์		
39	นาย อนุชา อนุชา	บ้านเขื่อนขันธ์		
40	นาย อนุชา อนุชา	บ้านเขื่อนขันธ์		
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				

ภาคผนวก จ

สรุปผลแบบประเมินโครงการอบรม “การประยุกต์ใช้โปรแกรมฮอร์โมนเพื่อเพิ่มอัตราการให้
กำเนิดลูกแกะของแม่แกะพันธุ์ชน ภายใต้สภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง”
วันอังคาร ที่ 4 ธันวาคม 2561 ณ ฟาร์มแกะผาตั้ง สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์

หัวข้อประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. เนื้อหาการอบรมมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน ถูกต้องกะทัดรัด และเข้าใจง่าย	52%	48%	-	-	-
2. สถานที่การจัดอบรม	20%	40%	16%	24%	-
3. เวลาที่ใช้ในการอบรม	24%	28%	24%	24%	-
4. ผู้บรรยายสามารถอธิบายได้อย่างตรงประเด็น	40%	40%	12%	8%	-
5. เนื้อหา/งานวิจัย ที่ดำเนินการก่อให้เกิดประโยชน์ และบรรลุตามวัตถุประสงค์	36%	56%	8%	-	-
6. ความพึงพอใจในการเข้าอบรมครั้งนี้	24%	20%	24%	32%	

ภาคผนวก ข

คู่มือการใช้โปรแกรมเหี่ยวนำการเป็นสัตว์และการตกไข่ในแกะพันธุ์ชน

คู่มือการใช้โปรแกรมเหี่ยวนำการเป็นสัตว์และการตกไข่ใน แกะพันธุ์ชน

โครงการย่อยที่ 1: การประยุกต์ใช้โปรแกรมฮอร์โมนเพื่อเพิ่มอัตราการให้
กำเนิดลูกแกะของแม่แกะพันธุ์ชนภายใต้สภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง

Sub Project 1: Application of Hormonal Protocol to Increase Lambing Rate of
Wool Ewes under a Condition of the Highland Region

จัดทำโดย

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ร่วมกับภาควิชาสัตวศาสตร์และสัตว์น้ำ
คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คำนำ

การจัดการเกี่ยวกับการผสมพันธุ์ของแม่แกะพันธุ์ชนบนพื้นที่สูงจะประสบความสำเร็จนั้นทำได้ยาก เนื่องจากส่วนใหญ่การแสดงอาการเป็นสัดของแม่แกะพันธุ์ชนอาจจะไม่ชัดเจน เป็นสัดไม่พร้อมกัน บางส่วนแสดงอาการเป็นสัดในช่วงเวลากลางคืน และมีระยะเวลาการเป็นสัดที่สั้น ทำให้การจัดการของผู้ดูแลกระทำได้อย่างยากส่งผลกระทบต่อผลผลิตที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และพลาดโอกาสในการตั้งท้องของแม่แกะพันธุ์ชน คู่มือปฏิบัติการการใช้โปรแกรมเหนี่ยวนำการเป็นสัดและการตกไข่ในแกะพันธุ์ชนเป็นการใช้ฮอร์โมนเพื่อเหนี่ยวนำการตกไข่และสามารถนำพ่อพันธุ์แกะเข้าผสมได้ตรงเวลาหรือสามารถที่จะกำหนดเวลาในการผสมเทียมได้โดยไม่ต้องทำการจับสัด จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผลผลิตเพิ่มสูงขึ้นหรือมีอัตราการตั้งท้องสูงขึ้นได้

คณะผู้วิจัย
พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

	หน้า
คู่มือการใช้โปรแกรมเหนี่ยวนำการเป็นสัดและการตกไข่ในแกะพันธุ์ชน	1
การเหนี่ยวนำการเป็นสัดและการตกไข่	1
ฮอร์โมนที่ใช้สำหรับการเหนี่ยวนำการเป็นสัดและการตกไข่	2
ข้อควรระวังของการใช้ฮอร์โมน PGF _{2α}	3
ตำแหน่งในการฉีดฮอร์โมน	5
ภาพการแสดงพฤติกรรมการเป็นสัดและการผสมพันธุ์ของพ่อพันธุ์แกะ	6

คู่มือการใช้โปรแกรมเหนี่ยวนำการเป็นสัดและการตกไข่ ในแกะพันธุ์ชน

การเหนี่ยวนำการเป็นสัดและการตกไข่

เพราะอะไรจึงต้องมีวิธีการเหนี่ยวนำการเป็นสัดและการตกไข่ในแกะพันธุ์ชน ????

เพื่อจัดกลุ่มแม่แกะพันธุ์ชนสำหรับการคลอด

- แรงงาน และช่วงเวลาในการคลอดลูก (Calving Period)
- ได้ลูกแกะที่หย่านมซึ่งมีอายุ และน้ำหนักใกล้เคียงกัน

ลดระยะเวลาที่ต้องใช้เพื่อการตรวจเช็คสัด (จับสัด)

ขจัดปัญหาเรื่องการตรวจเช็คสัดสำหรับปล่อยพ่อพันธุ์เข้าผสม

➤ ฮอร์โมนที่ใช้สำหรับการเหนี่ยวนำการเป็นสัดและการตกไข่

1. ฮอร์โมนกลุ่ม gonadotropins

รีเซพทอล
(Receptal) GnRH
ฉีด 2.5 cc (10 µg)

โฟลลิگون
(folligon) eCG
ฉีด 2.5 cc (500 IU)

**** กระตุ้นการเจริญเติบโตของถุงไข่**

(ฟอลลิเคิล)

**** กระตุ้นการตกไข่**

2. ฮอร์โมน Prostaglandin F_{2α} (PGF_{2α})

เอสตรูเมท
(Estrumate)
ฉีดประมาณ 2 cc (500 µg)

**** ทำให้โคกลับเข้าสู่รอบ
การเป็นสัด**

**** ฮอร์โมนสังเคราะห์ ฉีด
เข้ากล้ามเนื้อ**

**** ค่าครึ่งชีวิต 3-4 ชั่วโมง**

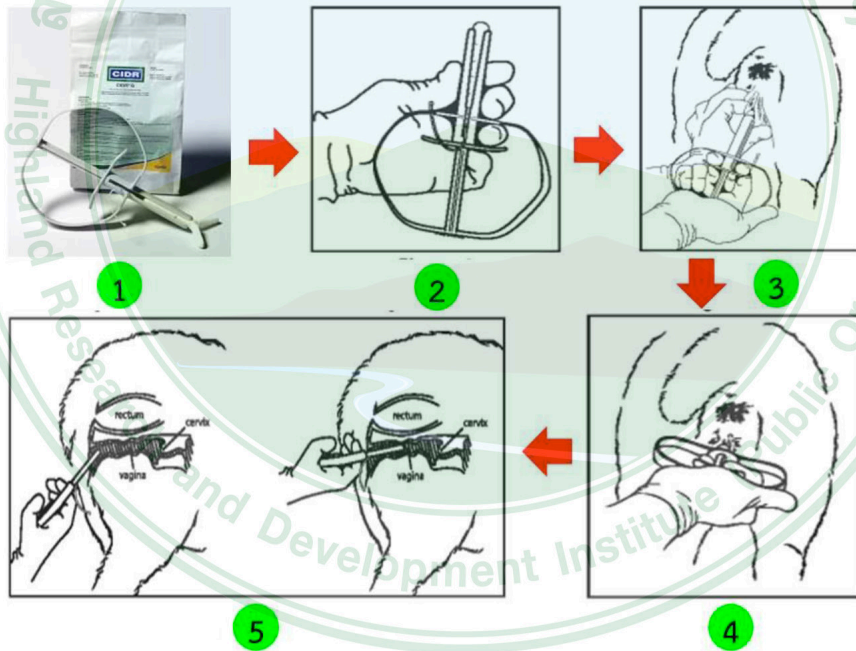
ข้อควรระวังของการใช้ฮอร์โมน $\text{PGF}_{2\alpha}$

1

หากฉีด PGF ในแม่แกะพันธุ์ชนที่ตั้งท้องจะทำให้เกิด **การแท้ง (Abortion)**

2

แม่แกะพันธุ์ชนจะไม่มีการตอบสนองต่อ PGF หากแม่แกะ **ไม่มีวงรอบการเป็นสัด**

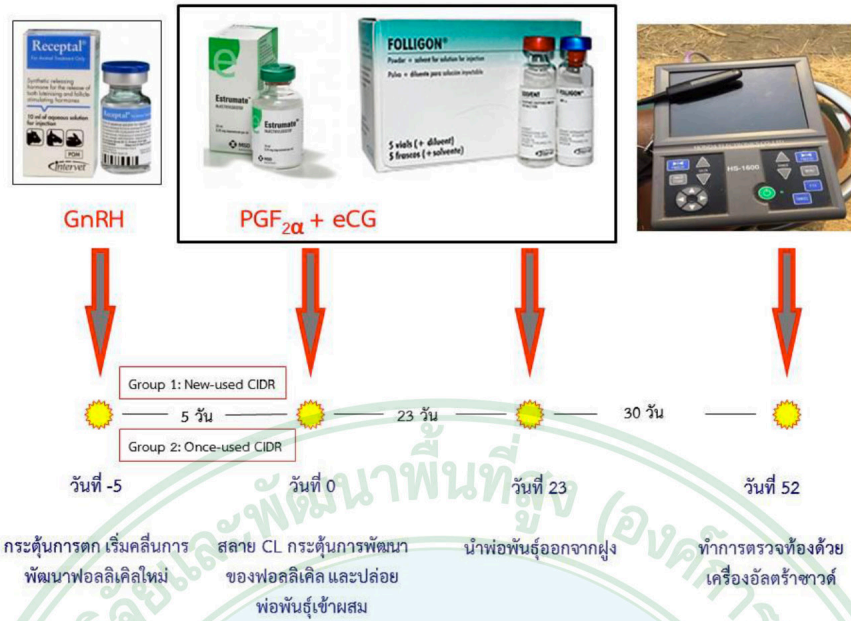

ตำแหน่งในการฉีดฮอร์โมน

ภาพการแสดงพฤติกรรมการเป็นสัดและการผสมพันธุ์ของฟอพันธุ์แกะ

